‘‘ശ്രീകണ്ഠേശ ! പാഹി ’’

ഒരു പഠനം

(ഡോ: ആർ.പി.രാജ)

1992, ഫെബ്രുവരി, മാർച്ച് എന്നീ മാസങ്ങളിലെ ‘ന്യൂസ് ബുള്ളററിനിൽ’, യഥാക്രമം, ശ്രീ പി. ഹരിഹര അയ്യർ അവതരിപ്പിച്ച ഒരു ‘‘പ്രാചീന സംഗീത കൃതിയും,’’ ശ്രീ കിഴക്കേ മഠത്തിൽ ഗോവിന്ദൻ നായരുടെ ‘‘ഒരു തിരുത്തും’’ അതേ തുടർന്ന് ചീഫ് എഡിററുടെ പ്രതികരണവുമാണ് ഈ ചെറിയ ‘‘പഠന’’ത്തിനു നിദാനം.

തിരുവിതാംകൂർ രാജവംശാവലിയിൽ, സ്വാതിതിരുനാൾ മഹാരാജാവിൻെറ ജേഷ്ഠ സഹോദരി, ആയില്യം തിരുനാൾ രുഗ്മിണീ ഭായി തമ്പുരാട്ടിയുടെ ജനന തീയതി, കൊ: വ: 984-ാമാ ്, കുംഭമാസം, 19 (പത്തൊൻപത്)എന്നാണ് കൊടുത്തിരിയ്ക്കുന്നത്. എൻെറ ഒരു മാന്യ സുഹൃത്തും, പൂർവ്വ വൃത്താന്ത ങ്ങളെ കുറിച്ച് വിപുലമായ വിജ്ഞാനവും, അവയ്ക്കാധാരമായ തെളിവുകൾ കൈവശമുള്ള ശ്രീ ഗോവിന്ദൻ നായർ, അവിടുത്തെ ജനന തീയതി, കുംഭം 14-ാം തീയതി എന്നാണ്രേഖപ്പെടു ത്തിയിരിക്കുന്നത്. അങ്ങനെ, ഒരു ചെറിയ വ്യത്യാസം തീയതിയിൽ കാണുന്നു. 984-ാമാ ്, കുംഭമാസം, ആയില്യ നക്ഷത്ര ദിവസത്തെ തീയതി ക ുപിടിച്ചാൽ, ഈ വ്യത്യാസം ശരിയാക്കുവാൻ കഴിയും. 1800-മുതൽ 2000-ാമാ ുവരെയുള്ള കല റും, അതതു ദിവസങ്ങളിലെ നക്ഷത്രം മുതലായവയേയും വിവരിയ്ക്കുന്ന ‘‘ഇൻഡ്യൻ എഫീമറീസ്’’, 1915-ൽ ശ്രീ സ്വാമി കണ്ണുപിള്ള പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടു ്. ഈ ആശയക്കുഴപ്പം ദൂരീകരിയ്ക്കുവാൻ, ‘‘ഇൻഡ്യൻ എഫീമറീസ്’’സഹായിക്കും. ഈ പ്രസിദ്ധീകരണ ത്തിൻെറ പ്രതികൾ ഇവിടെ (തിരുവനന്തപുരത്ത്) ലഭ്യമാണോ എന്നറിയില്ല. മദിരാശിയിലെ സുപ്രസിദ്ധമായ ‘‘അഡയാർ ലൈബ്രറിയിൽ’’ ലഭ്യമാണ്.

ഇനി, ‘‘ ശ്രീകണ്ഠേശ! പാഹി!’’ എന്ന കൃതിയെ പററി, ചെറിയൊരു പഠനം. ‘‘ഒരു പ്രാചീന സംഗീതകൃതി,’’ എന്ന ശീർഷകത്തിൽ, ശ്രീ.പി.ഹരിഹരയ്യരാണ് ഈ കൃതി, സഭയുടെ ‘ന്യൂസ് ബുള്ളററിനിൽ’ അവതരിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളത്. അവതരണത്തിൻെറ അവസാനത്തിൽ അദ്ദേഹം ഇപ്രകാരം രേഖപ്പെടുത്തിയിരിയ്ക്കുന്നു: ‘‘ഇഷ്ടകുലദൈവമായ ശ്രീ പത്മനാഭ സ്വാമിയെ കുറിച്ച് കീർത്തനം രചിയ്ക്കുന്നതിൽ നിന്നും വ്യത്യസ്തമായി ശ്രീകണ്ഠേശ്വരനെ സ്തുതിച്ച് ഈ കീർത്തനം രചിച്ചിട്ടുള്ളതും പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധേയമാണ്’’. പുരാതന ഹൈന്ദവ കുടുംബങ്ങൾക്കെല്ലാം, ‘‘കുടുംബ പരദേവതയോ, ദേവതമാരോ’’ കാണും. ‘ശ്രീ പത്മനാഭ സ്വാമി, തിരുവിതാംകൂർ രാജകുടുംബത്തിൻെറ ‘‘കുടുംബ പരദേവത’’ യാണല്ലോ. ഓരോ കുടുംബത്തിനും അവരുടെ പരദേവതയു ങ്കിലും, കുടുംബത്തിലെ വ്യക്തികൾക്ക്, അവരുടെ സ്വന്തമായ ‘‘ഉപാസനാ മൂർത്തികളോ’’ ‘‘ഇഷ്ടദേവതകളോ’’ ഉ ാകാം. ഇവിടെ, ആയില്യം തിരുനാൾ രുഗ്മിണീഭായിയുടെ കാര്യത്തിൽ, ശ്രീകണ്ഠേശ്വരൻ ഒരു ‘‘ഇഷ്ടദേവത’’യായിരുന്നു. അവിടുത്തെ സമകാലീനനും, കവിപുംഗവനും, രാജ കുടുംബ ബന്ധുവും, അയിരുന്ന ‘‘ഇരയിമ്മൻ തമ്പി’’, ‘‘കുലശേഖരനൃപസോദരിയെ’’ പററി വർണ്ണിച്ചപ്പോൾ:

‘‘സംഗീതാഞ്ചിത സാഹിത്യാദി വിധങ്ങളിലേററം മോഹവും,
ശൃംഗാരാദി രസാന്വിത നാടക ഭംഗികൾ ക ു വിനോദവും,
മങ്ങാതുള്ളൊരു മംഗളതര നിയമങ്ങളൊടമലാചാരവും,
ഗംഗാധര ഹരി ഗൗരീ പദ ഭജനങ്ങളിലതി വിശ്വാസവും.’’

എന്ന വരികളിൽ നിന്നും, ‘‘ഗംഗാധരൻ’’- ശ്രീ പരമേശ്വരൻ- രുഗ്മിണീഭായി തമ്പുരാട്ടിയുടെ, ‘ഇഷ്ടദേവതയാണെന്ന് നമുക്ക് മനസ്സിലാകുന്നു. അതോടൊപ്പം തന്നെ , ‘‘ശ്രീകണ്ഠേശ! പാഹി!’’ എന്ന കീർത്തനം അവിടുന്നു രചിച്ചതിൻെറ സാംഗത്യവും വ്യക്തമാകുന്നു.

എനിക്ക് പറയാനുള്ളത്, ഈ കീർത്തനത്തിൻെറ ‘‘രചനാകാലത്തെ’’കുറിച്ചാണ്. ‘‘അമ്മ ജീവിച്ചിരിയ്ക്കുമ്പോൾ എഴുതിയതായി കരുതപ്പെടുന്ന രുഗ്മിണീഭായിയുടെ ഈ രചനയെ കുറിച്ച് കൂടുതൽ അന്വേഷണത്തിലേക്കും, അന്വേഷണം കൂടുതൽ സത്യത്തിലേക്കും, ഗവേഷകരെ നയിക്കട്ടെ!’’, എന്ന് ശ്രീ കിഴക്കേ മഠത്തിൽ ഗോവിന്ദൻ നായരുടെ ഒരാഹ്വാനം ഒരു പ്രയോജനമായി ഭവിച്ചു. ഇപ്രകാരം ശ്രീ ഗോവിന്ദൻ നായർ രേഖപ്പെടുത്താൻ കാരണം, രചനാകാലത്തെ പററിയുള്ള ഈ അഭിപ്രായത്തിൻെറ

അസംഭവ്യത കൊ ാണ്. അത് അദ്ദേഹം വ്യക്തമായി സൂചിപ്പിച്ചിട്ടു ്. സ്വമാതാവായ ആയില്യം തിരുനാൾ ഗൗരി ലക്ഷ്മിഭായി ജീവിച്ചിരുന്നപ്പോൾ രചിച്ചതല്ലാ ഈ കൃതി എന്നു സംശയലേശമന്യേ പറയാവുന്നതാണ്. കാരണം രുഗ്മിണീഭായിയുടെ ജനനം, കൊ:വ: 984, കുംഭം, 19-ാം തീയതി. സ്വമാതാവ് ദിവംഗതയായത്, കൊ: വ: 990, കന്നി, 5-ാം തീയതി. മാതാവിൻെറ മരണസമയത്ത് രുഗ്മിണീഭായി, 5 വയസ്സും, 6 മാസവും മാത്രം പ്രായമുള്ള ഒരു കൊച്ചു പെൺകുട്ടി. അപ്പോൾ രചനാകാലം, സ്വമാതാവ് ജീവിച്ചിരുന്നപ്പോൾ തന്നെയായിരുന്നുവെന്നുള്ള അഭിപ്രായം ശരിയല്ല തന്നെ.

പിന്നെ, എന്താണിങ്ങനെ ഒരഭിപ്രായം ഉ ാകുവാൻ കാരണം? അനുമൊന്നു പഠിക്കുകയും ചിന്തിയ്ക്കുകയും ചെയ്തു നോക്കാം. ''ശ്രീകണ്ഠേശ! പാഹി!'' എന്ന കീർത്തനത്തിലെ, മൂന്നും, നാലും ചരണങ്ങൾ പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിയ്ക്കുക:

ചരണം -3:- ''സോദരന്മാരിരുപേരെ സാദരം നീ തന്നുവല്ലോ,
സോദരീമുഖത്തെ കാണ്മാൻ ആശ പെരുകുന്നുവല്ലോ''.

ചരണം -4:- ''എത്ര നാളു ഹോ ദേവധാത്രീശ്വരി മമമാതാ
ഭക്തിപൂ ു സേവിക്കുന്നു പുത്രീസന്താനം നൽകേണം''.

ചരിത്ര പശ്ചാത്തലങ്ങൾ കണക്കിലെടുക്കാതെ, ഈ കീർത്തനം മാത്രം ലക്ഷ്യമാക്കി രചനാകാലം നിർണ്ണയിക്കുവാൻ. ചിലർ മുതിർന്നതിനാലാണ്, മാതാവ് ജീവിച്ചിരിക്കുന്ന കാലത്ത് തന്നെ ഈ കൃതി രചിച്ചുവെന്ന ഒരഭിപ്രായം പ്രചരിച്ചത്. പ്രഥമദൃഷ്ട്യാ അതു ശരിയാണെന്നു തോന്നുകയും ചെയ്യും. ര ു ചരണങ്ങളും വ്യക്തമായ പ്രാർത്ഥനകൾ തന്നെയാണല്ലോ. ഒന്നിൽ, ''സോദരന്മാർ ര ുപേരു ്. സോദരിയേയും തരണം'' എന്നു പ്രാർത്ഥിക്കുകയാണ്. ''സോദരി''യെ ലഭിയ്ക്കണമെങ്കിൽ, ''അമ്മ'' ജീവിച്ചിരിയ്ക്കണമല്ലോ. ഇത് ഒരു ന്യായം. അടുത്ത ചരണത്തിൽ, കുറെക്കൂടി ഈ വാദഗതി തെളിയുന്നതായി തോന്നും. ''എത്ര കാലം കൊ ് ''മമ മാതാ''-''എൻെറ മാതാവായ'' മഹാറാണി, ഒരു പുത്രിക്കു വേ ി പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു''എന്നാണ്. ഈ ചരണങ്ങൾ സാമാന്യ ബുദ്ധിയ്ക്കും, യുക്തിയ്ക്കും നിരക്കുന്ന ഒരു വാദഗതിയെ ജനിപ്പിച്ചു. പക്ഷെ, വളരെ കൗതുകകരമായ കാര്യം അതല്ലാ 'സത്യ'മെന്നുള്ളതാണ്.

അടുത്ത വിശകലനങ്ങളിലേക്കും, അനുമാനങ്ങളിലേക്കും കടക്കുന്നതിനു മുൻപ്, ഒരു പ്രത്യേക പശ്ചാത്തലാവബോധം സഹായകരമായിരിയ്ക്കുമെന്ന് കരുതുന്നു. അതിനായി, പഴയ കാലങ്ങളിലേക്കും, വ്യവസ്ഥിതികളിലേക്കും, തലമുറകളിലേക്കും അനും കടന്നു ചെല്ലുകയാണ്. (ആദരവോടുകൂടി തന്നെ.) കേരളത്തിലെ ക്ഷത്രീയ കുടുംബങ്ങൾ ''മരുമക്കത്തായ'' കുടുംബങ്ങളാണ്. പഴയ കാലത്ത്, വിവാഹിതരായാൽ പോലും, ''പെൺ വഴി തമ്പുരാക്കന്മാർ'' കുടുംബത്തിനു പുറത്തു പോകാറില്ല. ഇതുകാരണം, സന്താന വർദ്ധനവിനനുസരിച്ച്, കുടുംബം വികസിച്ച്, വലിയ ''കൂട്ടുകുടുംബമായി'' കഴിയുന്നു. അനവധി അംഗങ്ങൾ ഒരുമിച്ച് ''ഒററ കുടുംബമായി'' കഴിഞ്ഞിരുന്ന അക്കാലത്ത്, മിക്ക കുടുംബങ്ങളിലും നിലനിന്നിരുന്ന ഒരു ''ഏകതാ മനോഭാവം'' ഈ കുടുംബങ്ങളിലെ തന്നെ പുത്തൻ തലമുറക്കാർക്ക് ദുർഗ്രാഹ്യമാണ്. അപ്പോൾ പിന്നെ സാമാന്യ ജനങ്ങളുടെ കാര്യം പറയേ തില്ലല്ലോ. അന്നൊക്കെ, ഒരു കുടുംബത്തിലെ ''പെൺവഴി'' ജനിക്കുന്ന സന്താനങ്ങളെ ഒരു 'സ്വസന്താന മനോഭാവത്തോടു' കൂടി മാത്രമെ ക ിരുന്നുള്ളൂ. അതിനു പ്രധാന കാരണം, പെൺവഴി സന്താനങ്ങളെല്ലാം തന്നെ, ''ഒററ'' കുടുംബത്തിലെ അംഗങ്ങളാണ്. ഇന്നത്തെ 'ന്യൂക്ലിയാർ ഫാമിലീസ്'' പോലെയുള്ള വ്യത്യാസമു ായിരുന്നില്ല.സഹോദര സ്ഥാനത്തുള്ളവർ ''ഏകോദര സഹോദരങ്ങളെ പോലെ വർത്തിച്ചിരുന്നു. കുടുംബത്തിലെ പ്രായമായ സ്ത്രീകൾ, എല്ലാവരുടേയും 'അമ്മമാരായിരുന്നു.'' ഇത്രയും പറയാൻ കാരണം, ഇന്നത്തെ സാമൂഹ്യ വ്യവസ്ഥിതിയിലുള്ളതുപോലെ അത്ര വ്യക്തി നിഷ്ഠമായിരുന്നില്ല, അന്നത്തെ സമൂഹം.

ഇനി, വിശകലനങ്ങളിലേക്ക് കടക്കാം. കൊ:വ: 990-ാമാ ്, കന്നിമാസം 5-ാംതീയതി, ആയില്യം തിരുനാൾ ഗൗരീലക്ഷ്മിഭായി നാടുനീങ്ങുമ്പോൾ മകൾ ആയില്യം തിരുനാൾ ഗൗരിഭായിക്ക് 5 വയസ്സും, മൂത്ത മകൻ സ്വാതി തിരുനാളിന് പതിനേഴ് മാസവും, ഇളയ മകൻ ഉത്രം തിരുനാളിന് ഒരു മാസവുമേ പ്രായമു ായിരുന്നുള്ളൂ. സ്വമാതാവിൻെറ നാടുനീങ്ങലിനു ശേഷം, ഈ മൂന്നു കുട്ടികളേയും പരിരക്ഷിച്ചതും, വാത്സല്യ പൂർവ്വം വളർത്തിയതുമെല്ലാം, മാതൃ സഹോദരിയായ ഉത്രട്ടാതി തിരുനാൾ ഗൗരി പാർവ്വതീഭായി തന്നെ ആയിരുന്നു.

യഥാർത്ഥത്തിൽ, ഗൗരി പാർവ്വതീഭായിയ്ക്ക്, ഈ മൂന്നു കുട്ടികളും, സ്വസന്താനങ്ങളെപ്പോലെ തന്നെയായിരുന്നു. യാതൊരു വ്യത്യാസവുമില്ല. വാസ്തവത്തിൽ, സന്താനസൗഭാഗ്യം ലഭിയ്ക്കാത്ത

മഹാറാണിക്ക് ഇവർ തന്നെയായിരുന്നു സന്താനങ്ങൾ. അതുപോലെ, കുട്ടിക്കാലത്തുതന്നെ മാതൃ വിഹീനരായ ഈ കുട്ടികൾക്ക്, ഗൗരി പാർവ്വതീഭായി തന്നെയായിരുന്നു ''മാതാവ്'' ഇതിന് ഉപോൽബലകമായി, ഗൗരി പാർവ്വതീഭായിയെ പററി ധാരാളം എഴുതിയിട്ടുള്ള, സമകാലികനായ ശ്രീ ഇരയിമ്മൻ തമ്പിയുടെ തന്നെ വരികൾ ശ്രദ്ധിയ്ക്കാം.

''സ്വാതിഭാഗ്യം കൊ   ുള്ള പുത്രന്മാർ വഞ്ചീശ്വരന്മാർ
സ്വാതിഭാഗ്യ നക്ഷത്രജാതന്മാർ നിസ്സീമമാകും
സ്വാതി ഭാജിത ശ്രീദകാമന്മാർ രുഗ്മിണീനാമ-
ഖ്യാതിയുള്ള പുത്രി തൻ പുത്രന്മാർ ഇവരെ നിത്യവും
അതീവ ലാളിച്ചിരിയ്ക്കും...''

ഇരയിമ്മൻതമ്പിയുടെ ഈ വരികളിൽ നിന്നും, സ്വാതി തിരുനാളും, ഉത്രം (ഭാഗ്യോദയ നക്ഷത്രം എന്ന് സംസ്കൃതം) തിരുനാളും, രുഗ്മിണീഭായിയും സ്വസന്താനങ്ങളെപ്പോലെ തന്നെയായിരുന്നുവെന്ന് വ്യക്തമാകുന്നു   ല്ലോ.

ഉത്രട്ടാതി തിരുനാൾ ഗൗരീ പാർവ്വതീഭായിയുടെ ജനനം കൊ:വ: 977, മേടമാസം 19-ാംതീയതി ആയിരുന്നു. വിവാഹം കൊ:വ:987-ൽ നടന്നിരിയ്ക്കണം. കാരണം, അന്ന്, വിവാഹ പ്രായം പത്തുവയസ്സായിരുന്നു. ഭർത്താവ് കിളിമാനൂർ കൊട്ടാരത്തിലെ കോയിത്തമ്പുരാനായിരുന്നു. ഇദ്ദേഹം ബാലരാമവർമ്മ മഹാരാജാവിൻെറ അച്ഛൻെറ അനന്തിരവനായിരുന്നു. ഇദ്ദേഹം 996-ൽ ദിവംഗതനായി. ഗൗരി പാർവ്വതീഭായിയുടെ വയസ്സ് 19, കുട്ടികളില്ല. വീ   ും വിവാഹം നടന്നു. കിളിമാനൂർ കൊട്ടാരത്തിലെ തന്നെ പൂരാടം തിരുനാൾ രാമവർമ്മ കോയിത്തമ്പുരാനായിരുന്നു ഭർത്താവ് . കൊ:വ: 1000-ാമാ ് ഇദ്ദേഹം ദിവംഗതനായി. മഹാറാണിക്ക് വയസ്സ് 23, കുട്ടികളില്ല. ഉമയമ്മ റാണിയുടെ കാലം മുതൽ, ശ്രീമൂലം തിരുനാൾ മഹാരാജാവിൻെറ കാലം വരെ, തിരുവിതാംകൂർ രാജകുടുംബത്തെ നിരന്തരം അലട്ടിക്കൊ   ിരുന്ന ഏററവും വലിയ പ്രശ്നം, സന്താന സൗഭാഗ്യമില്ലായ്മയാണ്. വിശിഷ്യാ, രാജകുടുംബം നിലനിർത്തേ   ുന്ന പെൺവഴിത്തമ്പുരാക്കന്മാർ. അതുകാരണം, സന്താനലബ്ധി, രാജകുടുംബത്തിന് എന്നും ഒരു ''അത്യാവശ്യ''മായി തന്നെ നില നിന്നിരുന്നു, അതുകൊ   ായിരിയ്ക്കാം, ഗൗരി പാർവ്വതീഭായിയെ മൂന്നാമതും വിവാഹം കഴിപ്പിച്ചത് എന്നു തോന്നുന്നു. ഈ വിവാഹം ഒരു കേട്ടുകേൾവിയായി അവശേഷിയ്ക്കുന്നതേയുള്ളൂ. വിശദ വിവരങ്ങൾ അന്വേഷിച്ചുകൊ   ിരിക്കുകയാണ്. വിവാഹം കഴിച്ചത്, ഒരു പന്തളത്തുതമ്പുരാനാണെന്നാണ് കേൾവി. എന്തായാലും, ഗൗരി പാർവ്വതീഭായി മഹാറാണിക്ക് സന്താന സൗഭാഗ്യം ഉ   ായില്ല.

മേൽ പ്രസ്താവിച്ച പശ്ചാത്തലങ്ങളുടെ വെളിച്ചത്തിൽ രുഗ്മിണീഭായിയുടെ കീർത്തനത്തിലെ ര   ും മൂന്നും ചരണങ്ങൾ അപഗ്രഥനം ചെയ്യുമ്പോൾ, കാര്യങ്ങൾ വളരെ ലളിതമാകുന്നു, വ്യക്തമാകുന്നു. ആ ചരണങ്ങളെ ഒന്നുകൂടി ശ്രദ്ധിയ്ക്കാം:

''സോദരന്മാരിരുപേരെ സാദരം നീ തന്നുവല്ലോ
സോദരീമുഖത്തെ കാൺമാൻ ആശ പെരുകുന്നുവല്ലോ''
''എത്ര നാളു   ഹോ ദേവ ധാത്രീ മമമാതാ
ഭക്തി പൂ   ു സേവിക്കുന്നു പുത്രീസന്താനം നല്കേണം.''

എന്തു മനം നൊന്തുള്ള പ്രാർത്ഥനയാണിത്? ഗൗരീ പാർവ്വതീഭായിയുടെ ആദ്യത്തെ തമ്പുരാൻ, മഹാറാണിക്ക് 19 വയസ്സുള്ളപ്പോൾ, തൻെറ 22-ാമത്തെ വയസ്സിൽ ദിവംഗതനായി. ര   ാമത്തെ തമ്പുരാൻ, മഹാറാണിക്ക് 23 വയസ്സുള്ളപ്പോൾ, അദ്ദേഹത്തിൻെറ 30-ാം വയസ്സിലും നിര്യാതനായി. മൂന്നാം വിവാഹത്തിൻെറ വിശദാംശങ്ങൾ ലഭിച്ചിട്ടില്ലെങ്കിലും ഉത്രട്ടാതി തിരുനാൾ ഗൗരി പാർവ്വതീഭായിക്ക് സന്താന സൗഭാഗ്യം ഉ   ായില്ല. സന്താനലബ്ധിക്കുവേ   ിയായിരുന്നു, ര   ും മൂന്നും വിവാഹം കഴിപ്പിച്ചത്. ഒരു ''പെൺകുട്ടിയെങ്കിലും''ജനിയ്ക്കേണമേ എന്ന് എല്ലാവരും അകമഴിഞ്ഞ് പ്രാർത്ഥിച്ചിരുന്ന കാലം. സ്വമാതാവായി തന്നെ കരുതി സ്നേഹിച്ചിരുന്ന ഗൗരി പാർവ്വതീഭായിയുടെ മനോവ്യഥ ക   ും, രാജകുടുംബത്തിൻെറ നിലനിൽപിന് ഭദ്രത വരുത്തുവാനും, സ്വയം ഒരു സോദരിയെ ലഭിക്കുവാനുള്ള മോഹംകൊ   ും ആയില്യം തിരുനാൾ രുഗ്മിണീഭായി തമ്പുരാട്ടി ഉള്ളുരുകി പ്രാർത്ഥിച്ചുകൊ   ിരുന്നതാണ്, ഇവിടെ ഉദ്ധരിച്ച ചരണങ്ങളിൽ കൂടി, ശ്രീകണ്ഠേശാ ! പാഹി ! എന്ന കീർത്തനത്തിൽ കൂടി പ്രകടമായത്.